

Supravegherea activității Consiliului Coordonator al Audiovizualului de către Parlamentul Republicii Moldova

Studiu de caz

Introducere

Activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului (CCA), autoritate publică autonomă, reprezentant și garant al interesului public în domeniul audiovizualului, autoritate responsabilă pentru implementarea și respectarea Codului audiovizualului, este supravegheată de Parlament prin dezbateră raportului anual al CCA. Prezentul studiu se referă exclusiv la procedura dezbaterii în Parlament și nu la conținutul Raportului CCA.

Art. 49 din Cod prevede:

(1) *Activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului este supravegheată de Parlament, prin dezbateră raportului anual al consiliului.*

(2) *Raportul anual al Consiliului Coordonator al Audiovizualului se depune în Parlament pînă la data de 1 februarie.*

(3) *În situația în care Parlamentul respinge raportul anual al Consiliului Coordonator al Audiovizualului, acesta este obligat ca, în termen de 30 de zile, să prezinte un program de măsuri concrete pentru remedierea curențelor semnalate.*

(4) *Odată cu prezentarea raportului Consiliului Coordonator al Audiovizualului, comisia parlamentară de profil prezintă un aviz asupra legalității activităților consiliului, asupra corectitudinii și transparenței operațiunilor financiare.*

(5) *În îndeplinirea misiunii sale în interesul public, Consiliul Coordonator al Audiovizualului are obligația de a face publice rapoartele trimestriale privind modul în care își exercită atribuțiile.*

Recomandarea Rec(2000)23 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la independența și funcțiile autorităților de reglementare a sectorului radiodifuziunii consacră angajamentul Republica Moldova de a asigura independența reală a autorității de reglementare din domeniul audiovizualului – Consiliul Coordonator al Audiovizualului.

Respectarea acestui angajament implică consacrarea legislativă a mecanismului responsabilității CCA pentru exercitarea funcțiilor sale, care are la bază două principii: *a) principiul responsabilității față de public și b) principiul supravegherii legalității activității de către autoritățile publice (Parlamentul R. Moldova).*

Constatări

Pe data de 18 ianuarie 2008 Consiliul Coordonator al Audiovizualului a adoptat *Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova în anul 2007 (Raport)*. Raportul și *Decizia nr.7 din 18.01.2008 despre Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova în anul 2007* nu au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Raportul cuprinde 9 compartimente: *I. Considerații generale, II. Concursuri pentru utilizarea frecvențelor radio și a canalelor TV, III. Licențe de emisie, autorizații de retransmisie, IV. Monitorizări, V. Sancțiuni, VI. Participarea CCA la procese judiciare, VII. Activități externe, VIII. Activitatea economico-financiară, IX. Concluzii și propuneri.*

Prezentarea oficială a raportului CCA pe anul 2007 în Parlament datează cu 30 ianuarie 2008.

Membrii comisiei parlamentare de profil au intrat în posesia documentului la sfârșitul lunii februarie 2008.

Toți ceilalți parlamentari au primit raportul cu 3-4 zile înainte de dezbateră lui în ședința plenară din 4 iulie 2008.

De la intrarea în vigoare a Codului, acesta este al doilea raport al autorității de reglementare a domeniului audiovizualului, supus dezbaterilor în Parlamentul Republicii Moldova, și primul raport anual al actualei componente a CCA activitatea căreia intră în totalitate sub incidența Codului audiovizualului. Din acest considerent, pentru prezentul studiu de caz, este important modul și gradul de responsabilitate cu care Parlamentul a examinat în comisii, a supus dezbaterilor și audierilor publice în comisia de profil și a discutat în ședința plenară raportul anual al CCA.

Parlamentarii și-au manifestat atitudinea în procesul de supraveghere a activității CCA pornind de la abordarea problemei de către *Comisia pentru cultură, știință, învățământ, tineret, sport și mijloace de informare în masă*, care, deși a primit raportul CCA în luna februarie 2008, a prezentat deputaților spre informare avizul comisiei doar cu 2-3 zile înainte de ședința în plen a Parlamentului din 4 iulie 2008. În opinia noastră, era binevenită și chiar necesară organizarea, de către comisia parlamentară de profil, a unor audieri publice asupra raportului anual de activitate a CCA în care să fie implicați reprezentanții societății civile și ai radiodifuzorilor. Mai mult decât atât, considerăm că raportul CCA urma să fie discutat și avizat și în cadrul altor 2 comisii parlamentare, cea *juridică, pentru numiri și imunități* și cea *pentru politică economică, buget și finanțe*, deoarece Parlamentul urma să se pronunțe asupra legalității activităților CCA și asupra corectitudinii și transparenței operațiunilor financiare, or aceasta solicita o examinare multiaspectuală din partea legislativului. Este pentru a doua oară, când Parlamentul R. Moldova își exercită obligația, în condițiile noii legislații, de supraveghere a procesului de dezvoltare a unui domeniu atât de important cum e audiovizualul. Era de așteptat ca acest proces să fie studiat și examinat multilateral și de un număr cât mai larg de deputați, în special, de comisiile de specialitate.

În avizul său, comisia parlamentară de profil a constatat în mod bizar că „*printre orientările de bază ale radiodifuzorilor autohtoni se află în permanență pluralismul de opinii, informarea din mai multe surse, coraportul lingvistic în emisiunile puse pe post, excluderea programelor ce includ scene de pornografie, violență exagerată sau limbaj licențios ce pot afecta dezvoltarea fizică și psihică a minorilor*”. Pe de altă parte, comisia consideră că CCA „*ar trebui să procedeze la o analiză mai serioasă a calității emisiunilor acestor instituții: începând cu cele ale IPNA Compania "Teleradio-Moldova" și terminând cu cele locale. Aceasta o cere atât Codul audiovizualului, cât și întreaga societate*”. În opinia noastră, monitorizările și aprecierile societății civile au demonstrat că, spre regret, mulți radiodifuzori autohtoni, în politica lor editorială, admit abateri de la legislație și normele deontologiei profesionale, neglijând pluralismul de opinii sau informarea din mai multe surse, și aceasta este una din marile probleme ale audiovizualului autohton. Considerăm că anume această situație urma să o analizeze comisia parlamentară de profil, în special în condițiile în care există suficiente argumente și luări de atitudine în presă, declarații, studii de caz și monitorizări ale societății civile. Însă, comisia de profil s-a preocupat să dea indicații CCA că ar trebui să analizeze calitatea emisiunilor, ceea ce reprezintă o funcție improprie atribuțiilor autorității publice de reglementare. Amintim că CCA, în temeiul legii, nu se implică în politica editorială a posturilor de radio și TV, ci este obligat să monitorizeze doar respectarea legislației de către radiodifuzori.

Supravegherea activității CCA de către Parlament, prin dezbaterile rapoartelor anuale, este de natură să contribuie substanțial la asigurarea independenței reale a CCA și la garantarea activității transparente a acestei autorități. Însă, modalitatea de dezbateri a raportului CCA pe anul de activitate 2007, în care, pe lângă alocuțiunile președintelui CCA și președintelui comisiei parlamentare de profil, au fost exprimate atitudini din partea a doar 3 deputați, denotă o abordare formală a problematicii dezvoltării audiovizualului autohton, a autonomiei și independenței reale a CCA. Astfel, Parlamentul a tratat superficial una din funcțiile sale, cea de asigurare a implementării legislației, în timp ce forurile europene critică anume deficiențele de aplicare a reformelor în RM.

Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.159-XVI din 04.07.2008 asupra raportului cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului în anul 2007, denotă tendința autorității legislative de a ignora în continuare standardele europene în domeniul audiovizualului și de a menține CCA în sfera de influență și control politic al Parlamentului: „*Art.1. Se ia act de raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului în anul 2007. Art.2. Consiliul Coordonator al Audiovizualului va analiza propunerile înaintate de organele de lucru ale Parlamentului și de deputați și*

va elabora, în termen de 2 luni, un program de măsuri în vederea optimizării activității sale, precum și a tuturor instituțiilor audiovizualului din țară. Art.3. Controlul asupra realizării prezentei hotărâri revine Comisiei pentru cultură, știință, învățământ, tineret, sport și mijloace de informare în masă”.

Dispoziția din Cod (art.49 alin.(3)) privind supravegherea activității CCA de către Parlament prevede foarte clar că „în situația în care Parlamentul respinge raportul anual al Consiliului Coordonator al Audiovizualului, acesta este obligat ca, în termen de 30 de zile, să prezinte un program de măsuri concrete pentru remedierea curențelor semnalate”. Considerăm că prevederile Codului audiovizualului sunt cunoscute parlamentarilor și sunt obligatorii și pentru parlamentari. Și atunci în condițiile în care Parlamentul nu a respins raportul CCA, deși avea acest drept conform prevederilor Codului, ni se pare neîntemeiat legal punctul 2 al Hotărârii Parlamentului care obligă CCA să elaboreze în termen de 2 luni un „program de măsuri în vederea optimizării activității sale, precum și a tuturor instituțiilor audiovizualului din țară”. Astfel, în condițiile în care comisia de profil a recomandat în avizul său ca raportul CCA să fie aprobat de către Parlament, fără a scoate în evidență curențe relevante, raportul președintelui CCA, raportul președintelui comisiei parlamentare de profil și discursurile celor 3 deputați au trecut fără reacții în plenul Parlamentului, acest punct 2 al Hotărârii Parlamentului deschide posibilități de ingerințe în activitatea CCA, cât și a tuturor instituțiilor audiovizualului din țară. Astfel, CCA primește o indicație din Parlament să elaboreze un program de măsuri, în termen de 2 luni, în vederea optimizării activității sale, fără să cunoaștem curențele și fără a ști ce urmează a fi optimizat. Totodată, CCA primește indicația de a optimiza activitatea tuturor instituțiilor audiovizualului din țară, contrar atribuțiilor sale de autoritate de reglementare în domeniu, fără a arăta clar ce anume urmează a fi optimizat. În același timp se stabilește controlul asupra realizării hotărârii Parlamentului, ce revine comisiei de profil. În cazul în care Parlamentul respingea, conform prevederilor Codului audiovizualului, raportul CCA, acesta urma să prezinte timp de 30 de zile un program de măsuri concrete pentru remedierea curențelor semnalate. În cazul dat Parlamentul a interpretat tendențios prevederile legale și a stabilit 60 de zile pentru optimizarea activității CCA și a tuturor instituțiilor audiovizualului din țară, delegând funcția de control asupra realizării acestei hotărâri comisiei de profil. Astfel, supravegherea activității CCA, dar și a tuturor instituțiilor audiovizualului din țară a fost redusă de la competența Parlamentului la competența improprie a comisiei de profil.

Concluzii

- Parlamentul Republicii Moldova, prin audierea raportului anual de activitate al CCA, a demonstrat o atitudine formală și lipsă de respect față de independența reală a CCA – autoritate publică autonomă;
- Contrar legislației în vigoare, Parlamentul a obligat autoritatea de reglementare din domeniul audiovizualului să elaboreze și să prezente un program de măsuri în vederea optimizării activității sale, precum și a activității tuturor instituțiilor audiovizualului din țară, fără a respinge raportul anual al CCA și fără a indica curențe concrete care ar fi motivat hotărârea adoptată;

Sugestii

- În vederea asigurării unei transparențe și a unei participări active a societății civile, a radiodifuzorilor în discutarea raportului cu privire la activitatea CCA, pe viitor, Parlamentul ar putea organiza audieri publice în cadrul comisiei de profil dar și a comisiilor parlamentare de specialitate;
- Rapoartele CCA să fie distribuite în timp util deputaților pentru a fi examinate și discutate în cunoștință de cauză în plenul Parlamentului și în comisiile parlamentare;
- Hotărârile Parlamentului pe marginea rapoartelor CCA să respecte cu strictețe legislația în vigoare și în special autonomia și independența CCA și a radiodifuzorilor;
- Recomandăm, în condițiile dorinței noastre sincere de integrare europeană, ca Parlamentul să acorde mai multă atenție proceselor de democratizare și europenizare a audiovizualului autohton, să contribuie la ralierea legislației naționale la standardele europene, să monitorizeze implementarea legislației în domeniu și evoluția sectorului audiovizual;
- Considerăm ca procesul decizional în domeniul audiovizualului urmează să se desfășoare public, cu participarea societății civile și a radiodifuzorilor.